

PRAVO U RIJECI

re koji nisu iznjedrili pobjednika ili izborni dogovor. Dolazi modonejasne situacije, a unjoj stranačka Vlada, bez obzira na to je li to ona prošla ili neka nova, daje prednost određenoj opciji kojoj narod nije dao povjerenje. Osnovna ideja je da ako imamo neriješen rezultat, onda svatko u nove izbore treba krenuti s neutralne pozicije.

Nužna suradnja

●SDP gura ideju po kojoj bi aktualna, tehnička Vlada mogla ostati čak i do kraja mandata Sabora, pod uvjetom da se on konstituiraju. Je li to uopće moguće?

- Moguće je samo dok traju pregovori oko novog mandata i dok se ne zaključi da ga nemamo. U trenutku kada se utvrdi da nitko nema podršku većine svih zastupnika, moraju se raspisati novi izbori. Ako prođe 30 dana, ili 60 dana, a da dio zastupnika nikome ne želi dati potpise podrške za mandatar, onda je jasno da su pregovori koje vode jalovi i da više nemaju smisla.

●Je li Josip Leko kao pred-

U Austriji tri puta parlament može glasovati za prijedlog mandataru za sastav nove Vlade

mandataru za sastav vlade, a treći put mu čak ne treba apsolutna većina, nego samo većina prisutnih. No, predsjednik države ima ovlast odlučiti hoće li potvrditi tako izglasanog premijera ili će raspisati nove izbore. Rješenja su različita, ali je sve vrlo jasno.

Neutralna pozicija

●Koje još zemlje imaju propisano u ustavu da se ide na nove izbore a da nitko i ne dobije priliku pokušati sastaviti vladu?

- Ni jedna od onih koje imaju slične ustave. Treba, međutim, napomenuti da je svaka zemlja specifična i propisuje stvari polazeći od svojih iskustava. Mađarski profesor i sudac Europskog suda za ljudska prava (ESLJP), András Sajó, uveo je pojam primarnog straha. To znači da se prilikom izmjena ustava polazi od onoga što vam se nedavno dogodilo, od čega ste u strahu i novim ustavnim odredbama to želite ubuduće spriječiti. Tako se 2000. godine imalo na umu potrebu da se svakog budućeg predsjednika ograniči u arbitramom korištenju ovlasti jer se to koncem 90-ih percipiralo kao jedan od velikih problema polupredsjedničkog sustava.

●Raspisuje li nove izbore, predsjednica po Ustavu imenuje privremenu nestranačku Vladu. Koji je smisao te odredbe, posebno s obzirom na argument da već imamo tehničku Vladu koja je limitirana u ovlastima, ali je zato upućena u sve državne poslove?

-Tu polazimo od parlamentarne demokracije i suvereniteta koji pripada narodu. Dakle, imali smo Vladu koja je imala četverogodišnji mandat i izbo-

sjedavajući konstituirajuće sjednice Sabora ispravno postupio kada ju je prekinuo rekavši da će je nastaviti kada budemo imali kandidata kojega će podržati većina?

- Oko toga postoje različita tumačenja i međunama profesorima ustavnog prava. A kada je situacija nejasna, najrelevantnije je tumačenje onih koji su sudjelovali u kreiranju Ustava. U našem slučaju to su profesori Arsen Bačić iz Splita, Zvonimir Lauc iz Osijeka i Branko Smerdel iz Zagreba. Ustav kaže da predsjednica saziva prvu, konstituirajuću sjednicu Sabora. Takve odredbe u ustavima posljedice su novovjekovnog straha da kralj ne pozove parlament da se konstituiraju i da vlada bez njega. Ustavna obveza predsjednice se iscrpljuje u sazivanju sjednice, a ona se dalje vodi prema odredbama saborskog Poslovnika. On propisuje da sjednicom predsjednik predsjednik bivšeg Sabora ili najstariji zastupnik. Dakle, onaj tko predsjedava sjednicom, može je prekinuti. U Ustavu ne piše da bi predsjednica sazivala prekinutu sjednicu niti postoji koja druga odredba iz koje bi to proizlazilo. Smatram sasvim logičnim to što je učinio Leko.

●Utječu li na nastavak sjednice ustavne odredbe prema kojima Sabor od 15. prosinca ima pauzu u zasjedanju?

-Ta odredba stoji u Ustavu, ali isto tako postoji i mogućnost izvanrednog zasjedanja Sabora. Ne vidim da se nakon 15. prosinca više ne bi mogao sazivati Sabor i odlučivati. Međutim, valja imati na umu da izvanrednu sjednicu Sabora može sazvati većina zastupnika, Vlada i predsjednica Republike. A to znači da Leko i predsjednica moraju surađivati. ●

OVLASTI I PRAVA NESTRANAČKOG PREMIJERA
Prvi ozbiljan problem za privremenu Vladu moglo bi biti donošenje budžeta

Prof. Đorđe Gardašević, Katedra za ustavno pravo Pravni fakultet u Zagrebu: Za privremenu Vladu moraju vrijediti ista ograničenja kao i u slučaju tehničke Vlade

PIŠE SLAVICA LUKIĆ

Predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović mogla bi biti prvi predsjednik u povijesti Hrvatske koji će posegnuti za imenovanjem nestranačke privremene Vlade.

Riječ je o predsjedničkoj ovlasti koju Ustav predviđa u slučajevima kada ni prvi ni drugi mandatar kojem predsjednik države povjeri mandat za sastavljanje Vlade ne uspiju dobiti većinsku saborsku potporu. U tome slučaju predsjednik imenuje privremenu nestranačku Vladu i istodobno raspisuje prijevremene parlamentarne izbore.

Plaća godinu dana

Međutim, odredba iz 112. članka Ustava koja predsjedniku države daje ovlast da nakon dvaju neuspjelih mandataru imenuje privremenu nestranačku Vladu pati od niza nedorečenosti. Pojavljuju se dvojbe oko toga koji točno krug dužnosnika u Vladi predsjednica ima pravo imenovati, kome je nestranačka Vlada odgovorna, tko je ima pravo nadzirati, kakve su joj ovlasti, imaju li njezini članovi ista prava na godinu dana plaće kao i članovi regularne Vlade i slično.

Docent na Katedri za ustavno pravo zagrebačkog Pravnog fakulteta, Đorđe Gardašević, smatra da bi se predsjednica u slučaju imenovanja nestranačke Vlade morala držati ustavne definicije vlade u kojoj stoji da vladu čine predsjednik, jedan ili više potpredsjednika i ministri. To znači da bi predsjednica u tu vladu imala pravo imenovati nestranačkog premijera, njegove potpredsjed-

nutim, ne isključuje mogućnost da će novokonstituirani Sabor također postaviti zahtjev da on potvrđuje i nadzire nestranačku privremenu Vladu. U slučaju da predsjednica odluči raspisati prijevremene izbore i formirati nestranačku Vladu, Sabor se, pojašnjava Gardašević, ne bi raspuštao. Da je ustavotvorac želio da se u trenutku imenovanja nestranačke Vlade i raspisivanja prijevremenih izbora Sabor raspusti, onda bi to u 112. članku Ustava izričito i napisao. Naime, Ustav u člancima 78, 104 i 116 izričito propisuje kada se može raspustiti Sabor, ali ti članci se ne odnose na ovu specifičnu situaciju.

Gardašević se nije želio upuštati u tumačenja bili članovi predsjedničke nestranačke privremene Vlade, jednako kao i članovi regularne Vlade, stekli pravo na godinu dana plaće nakon odlaska s dužnosti.

Tko ima većinu

Sve navedeno, izričito je Gardašević, odnosi se samo na situaciju u kojoj se Vlada ne bi uspjela konstituirati ni nakon što je predsjednica prvom, a zatim i drugom mandataru dala priliku da osiguraju potporu u Saboru. Međutim, Hrvatska još uvijek nije u toj situaciji jer nema ni prvog mandataru. A nema ga jer joj još nitko nije došao s dokazima o tome da ima natpolovičnu većinu u Saboru. Zato će se, predviđa, u sljedećim danima koplja ustavnopravnih tumačenja lomiti oko toga može li ona tu situaciju presjeći i raspisati prijevremene izbore i bez imenovanja mandataru. ●

nike i ministre.

Jedno od ključnih pitanja je kome bi predsjednica privremena nestranačka Vlada trebala odgovarati i tko bi trebao nadzirati njezin rad i odluke.

Zahtjev Sabora?

Bi li premijer te vlade mogao donositi odluke koje će financijski opteretiti buduću izabranu Vladu? Gardašević smatra da privremena nestranačka Vlada ne može imati više ovlasti od tehničke Vlade, kakvu imamo nakon raspi-

Ako predsjednica imenuje Vladu koja je privremena i nestranačka, bit će to prvi put u povijesti države

PREDSTAVLJENA KNJIGA IVE STIERA 'NOVA HRVATSKA PARADIGMA'
NITKO IZ VRHA HDZ-a NIJE BIO STIERU NA PROMOCIJI

U prepunoj zagrebačkoj knjižnici Bogdana Ogrizovića sinoć je promovirana knjiga Davora Ive Stiera "Nova hrvatska paradigma".

Promociji su prisustvovali Vladimir Šeks, Drago Prgo-met, Željka Markić, Andrej Plenković, Dubravka Šuica, Ivana Maletić, nekoliko članova Mosta i bivša premijerka Jadranka Kosor. Nitko iz stranačkog vrha HDZ-a i kruga oko Tomislava Karamarka nije bio na predstavljanju eseja koji je pobudio veliko zanimanje javnosti i prijenog što se pojavio. Knjigu za koju je pogovor

napisao Tonino Picula, europarlamentarac iz redova SDP-a, promovirali su dr. Božo Skoko, dr. Marijana Grbeša-Zenzerović i dr. Zdravko Petak. "Ovakav sretan 'incident' da knjigu jednog hadezeovca promovira esdepeovac, dugo nije zabilježen na hrvatskoj

sivanja izbora. Za ovlasti privremene nestranačke Vlade morala bi, tvrdi, vrijediti ista ograničenja kao i u slučaju tehničke. I tu su međutim, ističe Gardašević, moguće komplikacije: što ako se dogodi da se privremena nestranačka Vlada formira upravo u razdoblju kada se mora izglasati proračun. Podsjetimo, Hrvatska ima tek privremeni proračun za prva tri mjeseca 2016. jer se pretpostavljalo da će do kraja ove godine dobiti novu Vladu koja bi novom Saboru početkom iduće godine poslala na raspravu prijedlog proračuna za cijelu 2016.

Kad je u pitanju odgovornost privremene nestranačke Vlade, bilo bi logično, smatra Gardašević, da ona odgovara onome tko je imenuje, tj. predsjednici države. On, me-

političkoj sceni", rekla je dr. Grbeša. Autor Davor Ive Stier zahvalio se svima i istaknuo da nije očekivao takvo zanimanje. "Hrvatskoj nužno treba treća paradigma, nakon one državotvorne i europske", rekao je europarlamentarac iz redova HDZ-a". ● J. Körbler

Autor s knjigom koja nije oduševila šefa stranke